

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Tertiam Partem Summæ Theologiæ. Cum Commentariis
Reuerendiss. D. Thomæ de Vio Caietani Cardinalis S. Sixti, Et Opvscvlis
Eivsdem In tres Tomos distinctis

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

13. De Spasmo Beatæ Virginis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72797](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72797)

ut factū maleficium destruat simplici dissolutione non tamen licet ire ad eum, petendo ut alio maleficio aut inuocatione demonum primum destruat. Nec est licet absolute ire ad maleficium, & absolute petere, ut succurrat maleficiato. Tū quia malefici opus, ut sic petitur, quando absolute petitur, sicut cum quilibet alius artifex exposcitur. Tū quia particulare opus necesse est petere, & non uage relinquere arbitrio viri diabolici petitionē propriā.

Et per hæc patere potest responsio ad obiectā. Tunc enim tantum licet uti iniquitate alterius ad proprium commodum, &c. quādo petens petit actum bonum, vel non malum, sic quod potest a rogato fieri absque peccato: quemadmodum contingit & in acceptione mutui sub usuris, & in postulatione pacti pacis cum infidelibus. Ille enim petit mutuum, quod potest gratis concedi: & hic petit fedus pacis, quod potest ab illis principibus fieri, & stabili absque peccato, neniendo ad fidem, & iurando per uerum Deum quamuis sciatur, neutrum id uel le facere absque peccato, quia parati sunt ex bonis petitis sumere occasionem peccandi. Sed a maleficis id quod petitur, fieri non potest absque peccato: quoniam subuentio demoniaca petitur necessario ab his, qui non possunt aliter subuenire, quam per demonū inuocationem. Mediolani die 16. Martii, 1500.

TRACTATUS DECIMYSTERTIVS,
De Spasmo beatæ virginis Mariæ, cuius
est unica quaestio.

QVAESTIO I.

Num quod de spasmo gloriosissimæ Virginis Mariæ matris
Dei dicitur, sit canonicum.

Vpplicantibus quibusdā, indulgentiam, que petentibus in festo spasmi beatæ Mariæ, & eius octauis, quod celebratur a dominica in passione usque ad dominicam palmarum inclusiue, iustum est, ut ego consulerem, si id, quod dicitur de spasmo sit canonicum, cui præcepto pro eo ac debui consensum obtemperans: quid mihi uideretur, & qua ratione, scribere curauim, quatuor dicitur. Primo quid intelligatur ratione spasmi beatæ Mariæ. Secundo, si illud fuit spasmus proprie dictus. Tertio, si fuit spasmus? vulgariter. Quarto respondebitur directe quaesito.

Quo ad primum, cum Saluator noster tempore passionis exiit a domo Pilati in Caluarie locum, baiulans sibi crucem (ut dicitur Ioan. 19. & tres alii euangelistæ, ut patet Matt. 27. & Marci 15. & Lucae 23.) narrant Simonem quendam Cyrenensem angariatum, ut portaret crucem Domini, euidenter elicitur quod Saluator noster adeo debilitatus erat quod crucem solus toto itinere portare nequit. Sed præter hæc, quæ ex euangelio habentur, scriptum inuenimus, non tamen authenticè, quod Saluator noster ante angariatum Simonem, sub cruce cecidit, & quod beata uirgo mater eius compatiens, etiam cecidit spasmata, & quod ad perpetuam memoriā edificata est ecclesia ibi uocata sancta Maria de spasmo. Festum igitur spasmi beatæ Mariæ significat festum illius tristitiæ in illo casu habitæ, & tantæ affertæ, quod fuerit spasmus. Hæc de primo.

Quo ad secundum, Spasmi nomē dupliciter sumitur. Vno modo proprie, ut sumitur a Physicis. Alio modo vulgariter, ut communiter idiotæ conseruerunt dicere, aliquem cecidisse in spasmo, Pri-

ergo de spasmo proprie dicto uideamus, si in beata uirgine fuit. Videtur enim quod in ea fuit uel esse potuit: quia posita causa, ponitur effectus: sed excelsus dolor quandoque est causa spasmi secundum Auic. in tract. de Spasmo. igitur cum dolor Christi beatæ uirgini fuerit maximus: ut patet per Damascenum in li. 3. dicente, quod dolores, quos mater domini cuitauit in partu, passa est in passione filii: tunc enim impletum est illud Simconis, Lucae 2. Et tuā ipsius animam pertransibit gladius: ergo potuit cære spasnum proprie dictum. Sed si diligentius consideretur, neque literæ, neque rationi hoc cõsonat. Dissõnat quidem rationi Beatam Virginem agritudinem aliquam passam fuisse. Tum quia similis debeat credi filio per oia, quantum fas est: de filio autem testatur Chrysostomus, quod non fuit conueniens ipsum aliquo morbo languescere. Tum quia hoc præstitum uidetur Ioanni euangelistæ, dicente Hieronymo in prologo Euangelii Ioannis, quod positus est ad patres nros tã extraneus a dolore moris, quàm a correptione carnis inuenitur alienus: spasnum autem proprie constat esse morbum cõtrahentem neruos: non igitur conuenit ipsum afferre in beata uirgine. Dissõnat quoque a litera euangelij: nam Ioan. 19. dicitur, quod beata uirgo stabat iuxta crucem: & si spasnum (id est neruorum tam diuam contractionem) in itinere passa est, quomodo tam cito liberata ad crucem uenit, nec sederet, sed stat, præsertim non subtracta, sed potius crescente cã doloris spasmitis: Nec credendum est ad miracula, sed quod uerisimile ac rationi cõsonum dicendum. Nec large potest euangelistam dicere stantem, quia si dixisset manentem. Tum quia euangelista replicat, subdens: cum uidisset Iesum matrem & discipulum stantem. Tum quia consuetudo literæ euangelistæ est quando rem gestam narrat, proprietatem situs designare: ut patet Ioannis primo de Ioanne Baptista, Stabat Ioannes, &c. & Io. 4. Iesus ergo faugatus ex itinere sedebat sic supra fontem. hora autem erat quasi sexta, &c. & Luc. 18. Duo homines ascenderunt in tẽplum, ut orarent, unus Pharisæus & alter Publicanus. Pharisæus stans hæc apud se orabat, &c. & infra. Et publicanus à lōge stans: & infra. Stans autem Iesus iussit illum adduci ad se. Et nisi nomina proprie interpretemur, oia confusa erunt, ut philosophus docet in 4. Met. Tenendum igitur indubie mihi uideretur, quod nec neruorum contractio, nec morbus alius in beata uirgine fuerit. Et quantum uis dolor ingens spasnum cære possit, non tamen necessario causat. potest enim & non causare spasnum: ut patet in saluatore nostro: cuius dolor fuit maximus absque spasmo. Hæc de secundo.

Quo ad tertium: quia nominibus est utendum, ut plures utitur secundum Philosophum, 2. Topi. non inconuenit etiam de spasmo, ut uulgus loquitur, uacillare. Dicitur igitur uulgo spasmatas aliquis cecidisse cum præ doloris magnitudine syncopem seu extasim patiens cadit: occurrit enim tunc ad sustinendum, & aqua in uultum aspergitur. Et iuxta hunc sensum, crediderim ego dici beatæ Mariæ spasnum. Huiusmodi autem doloris modum in beata uirgine fuisse ex magnitudine suæ tristitiæ credi potest. Sed reuera neque isto modo spasmus in beata uirgine fuit: cū. n. fuerit gratia plena, Luc. 1. oportet corporales defectus de ea negare, qui plenitudinem perfectionemque gratiæ impediunt. Cõstat autem quod dolor extra se personā faciens: exercitiū rationis impedit pro tunc erat tẽpus maximè actuali ter rã rationem considerandi passionem Christi. Igitur

Igitur huiusmodi dolor gratiæ perfectionem secundum actualement considerationem rationis turbasset, quod est valde inconueniens, non fuit igitur huiusmodi casus in beata Virgine. Et confirmatur, quia gratius erat Deo, quod beata Virgo compateretur ei secundum rationem, quam secundum partem sensitiuam, quia illa pars est nobilior, & proprie meritoria, & per se grata. Oportuit ergo, ut dolor beate Virginis ita esset summus, quod tamen pars sensitua regularetur, & subderetur rationi eius uigilanti. Instante autem rationis exercitio, ac dominio actuali super partem inferiorem non accidit dolor extra se faciens personam & casum. Quare spasmus uulgariter dictus longe a beata Virgine uidetur fuisse. Hæc de tertio.

Quo ad quartum ex supradictis motus, dico ad quæsitum id, quod de spasmus dicitur, non esse canonicum multipliciter. Tum quo ad radicem, quia non est authentica. Tum quo ad veritatem significatam per nomen, quia Spasmi nomen nec proprie propter dignitatem corporis, neque uulgariter sumptum propter dignitatem animæ uerificatur. Tum quo ad tempus, quia uestigis sanctorum Patrum in

hærendo Dominica in Passione, & Dominica in Ramis palmarum etiam si festum Annuntiationis beate Virginis euenit, non celebratur, sed transferuntur enim priuilegiata Dominica illa. Et tamen isti non quandoque, sed perpetuo, præfatis diebus uolunt noua festa celebrare, & consequenter antiqua delere. Octauæ quoque si iuges illo tempore permittuntur, Missæ Quadragesimales, aliaque uetusta officia cessare possunt. Accedit ad hæc, quod cœna Domini sacramenta corporis & sanguinis Christi instituta nascantur, & Ecclesia tamen transfudit festum corporis Christi in aliud tempus, quoniam circa corporis Christi uenerationem illo tempore occupata, distrahi in alia quamuis bona non debet. Unde si festum doloris beate Virginis celebrandum est, in aliud iudicio meo, tempus & nomen mutandum est. Hæc sunt reuerendissime domine, quæ mihi uisa sunt in re hæc dicenda. Apostolicæ tamen sedis censura omnia submitto. Romæ, die 17. Iulii 1506.

Secundi Tomi opusculorum Thomæ de uio Caietani, Cardinalis sancti Xysti, Finis.

TOMVS TERTIVS

OPVSCVLORVM THOMAE DE VIO

CAIETANI, S. R. E. CARDINALIS DIGNISSIMI

TITVLI SANCTI XYSTI, CUIVS SVNT

QUINDECIM UTILISSIMI TRACTATVS.

S Y M M A R I V M.

- 1 De uiculis diuini & orationis efficacia.
- 2 De unione uerbi cum natura humana.
- 3 De causa & origine mali, & cur homines plura & maiora mala inuaserint magis quam cætera animalia.
- 4 De immortalitate animarum.
- 5 De modo quo animæ patiuntur ab igno corporeo, & de corporum cruciatu.
- 6 De ecclesia & Synodorum differentia.

TRACTATVS PRIMVS
in sex orationes diuinas.

ORATIO PRIMA.

De uiculis diuini, & orationis efficacia, coram Alexandro sexto Pont. max. Dominic. Prima Aduentus.
Anno salutis, 1508. habita.

Respice & leuate capita uestra. Luc. 21. cap. Ingeni mei vires mensus Sac. B. pater, mihi ipsi satis esse ad dicendum coram maiestate tua, pollicitus non sum: Noui siquidē quanta mentis acie, quanta orandi arte, & consuetudine, quanta disciplinarum omnium ubertate opus sit, ut in hoc celeberrimo orbis Senatu dignus quis ad orandum habeatur. Nec adduci potui, ut mea huc sponte condescerem, sed malo parendo tanto me discrimini credere quam minus auscultando in tuto silentii portu me commorari: præsertim quod non aduentitium, sed proprio annexum officio munus explendum est. Verum quia etiam ignorantibus quid age

re debeamus, hoc superest refugii, ut oculos nostros ad Patrem luminum dirigamus, eius opem quod uberius impetremus, reginam cœli una, precor ad eam. Aue Maria, &c.

Excitaturus Torpentium corda fidelium Dominus ac Redemptor noster prodigia illa tremenda commemorauit, quibus uniuersus cœquarietur orbis: & ubi cunctorum animos in genti pauore soluendos respexit, tremefactis discipulis, orationis protinus patefecit auxilium. Respicite, inquit, mentis proculdubio lumine, ad quam maxime spectat oratio, & leuate capita uestra, intellectum & affectum ad superiora erigite: his namque parribus suis, duabus ueluti librata alis, tribunal Altissimi mens petit humana, cuius nimirum ascensum proprie orationem appellamus. Ea de re a Domine exhortationis instituto nequaquam diuertens, de uiculis orationis aliquid in medium afferendum cœsui quod & tanto consensu indignum non sit: & mentis utranque parrem uel mediocriter oblectet.

Apud maiores nostros, eosdem studiosissimos uiros, non negligenda illa ambiguitas quæ excitata iam pridem fuit: quis uotorum mortalium precum ue ad Deum proprius fructus sit, quorsum orationes, obsecrationes, cœremonie, sacrificia, omniſque Dei optimi maximi cultus.

Epicurei siquidem, Stoici, peripateticorumque nonnulli (diuerso quamuis calle) contra Deum hominumque commercia progressi sunt: in eam tamen sententiam conuenere, ut eorum, qui diuinis rebus operam dant, spem omnem deludant: frustrari namque exactionem lacrymarum, oblationum, uenerationum, & id genus humanorum officiorum omnium assueuerant. Aegyptii uero, supplicationibus, processionibus, reliquæque diuinarum

rerum